

hoto autora také čarodějku Trilian v knize *Bez slitování*. Ta za cenu vlastního zničení zadrží svou magii povodeň, aby umožnila evakuaci města.

V hororovém sci-fi *Život* se David Jordan obětuje, aby Calvina, smrtící mimozemský organismus, dostal od Země do volného vesmíru, a zachránil nejen Mirandu Northovou, ale celé lidstvo. Co na tom, že se to nepodaří?

V kultovní sci-fi *Matrix* stojí rozuzlení na oběti Nea, který se v jakési době oběti Ježíše Krista obětuje za lidstvo.

Nesmí tu chybět samozřejmě ani sága *Harry Potter*, počínaje obětováním se Lily Potterové za záchranu syna a konče samotným Harrym, když jde na smrt v Zápovězeném lese, aby ostatním poskytl šanci zbavit se Voldemorta.

Abychom nezapomněli na *Hvězdné války*, zmíním admirála Amylin Holdo. Ta zachrání zbytky prchající flotily Resistance, když s křižníkem Raddus skočí proti flotile Prvního Řádu, a kolize při rychlosti světla zničí bitevník Supremacy a asi dvacet dalších lodí.

Superman, který použije kryptonitové kopí, aby zastavil Doomsdaye za cenu vlastního života v *Superman vs Batman*. Ve filmu *Oblivion* se hlavní hrdina Jack a rebel Beech obětují, aby odpálili mimozemskou loď plnou klonů, s jejichž pomocí rabují planetu.

A v *Elysium* se Max obětuje, aby se dcera jeho dávné přítelkyně Matilda a vlastně i ostatní chudí na Zemi dostali k pokročilé lékařské technologii Elysia.

Alespoň něco málo za všechny.

+1

Jako zarytý fanoušek bych si nikdy neodpustil, kdybych v tomto výčtu nezmínil kultovní seriál *Buffey, přemožitelka upírů*. Pozici +1 nemá ani tak proto, že by se do základní pětky nedostal, spíš proto, že jsem mu chtěl přiznat zvláštní postavení.

U *Buffey* nevidíme sebeobětování jen ve smyslu ztráty vlastního života pro záchranu jiných, i když i na tu samozřejmě dojde. Jde možná o jednu z nejvíc nesobeckých protagonistek vůbec, a to je co říct. Byť si na svou roli Vyvolené možná stěžuje a mrmlá a přivádí svého pozorovatele k šílenství, vyráží noc co noc do ulic a riskuje krk v boji nejen s upíry. Vydá se do boje s upířím Pánem, i když ví, že zemře. Když hrozí, že její milovaný způsobí konec světa, zabije ho, i když jí to zlomí srdce. Když je to potřeba, obětuje se přímo, aby uza-

vřela portál mezi dimenzemi, a zemře. Když ji její přátelé vzkřísí při nepříliš zdařeném rituálu, tají před nimi, že ji nezachránili z Pekla, ale strhli ji z Nebe zpět do bolestivé existence plné utrpení. I když by pro ni bylo mnohem jednodušší se jí zbavit, stará se o Dawn, magii stvořenou bytost-klíč jako o vlastní sestru, a to i po smrti matky a za cenu odchodu z univerzity a nástupu do fastfoodu. Jako opravdový hrdina si *Buffey* opakovaně vybírá mezi snadným a správným to druhé. Opakovaně nám tak ukazuje, že svět potřebuje lidi, kteří nejdou cestou nejmenšího odporu, a že jsou v životě věci, za které stojí bojovat nebo se alespoň namáhat. Jistě, i *Buffey* chybí a někdy by si zasloužila naplácat, ale kolem a kolem vzato, svět by potřeboval takových víc.

I samo velké finále se nese ve znamení sebeobětování. Tentokrát je na řadě upír Spike, postava, kterou fandové a zejména fanynky seriálu milují leckdy víc než samotnou *Buffey*. S ohledem na vývoj postavy od padoucha po celkem spolehlivého spojence, na řadu přešlapů a podrazů, kterých se cestou dopustí, je Spikův (dočasný) konec opravdu něco. Bez ohledu na to, že nezná jeho přesnou povahu a moc, přijme Spike amulet Šampiona, aby pomohl *Buffey* v boji proti praupírům. V podzemí se pak ukáže, že amulet ze Spikea udělal jakýsi vodič pro sluneční světlo, které hubí praupíry, ale samozřejmě i Spikea. Dojde na prorokované prohlášení *Buffey*: „Miluju tě!“ a Spikeovu odpověď: „Vím, že to není pravda. Ale díky, žeš to řekla.“ Jeho poslední slova jsou „Chci vidět, jak to skončí.“

Seriál pracuje s velkou porcí nadsázky a humoru. Jelikož se jedná v mnoha ohledech o metaforu a ne o doslovně přijímatelnou temnou urban fantasy nebo horor, má divák tendenci brát emoční hloubky některých událostí na lehčí váhu, než by si zasloužily. Joss Whedon umí naservírovat emoční houpačku a v tomhle seriálu k tomu má hodně prostoru. Možná proto je *Buffey* opravdu kultovní záležitost.

Není to samozřejmě ani zdaleka vše. Sebeobětování jako akt naprosté nesobeckosti podtrhuje to dobré v hrdinech příběhů a přesahuje obvyklou ochotu riskovat život v nejistém boji, jelikož jde o vědomé přijetí jisté smrti, aby jiný nebo jiní mohli žít. Zná jej sci-fi, fantasy, horor, komiksy i žánry mimo fantastiku. A ruku na srdce, nejednou u těchto scén zaslzí i oko jinak okoralého cynika.

Ještě jedna, poslední věc. Při ohlédnutí zpět na napsaný text si nemůžu pomoci a mám silný dojem, že po vzoru náčelníka Apačů* z úvodu článku je (nejen) u fantastiky až znepokojivě častým jevem, že ti, kdo se obětovali, se časem vracejí.

*Vinnitou se ze zdánlivě smrtelného zranění otřepal jen ve filmové sérii, a to v nepříliš úspěšném *Návratu Vinnitoua* (případně *Vinnitou se vrací*) 33 let po Posledním výstřelu.

Václav Krupička

sestavil Vlado Riša

Sbírka SF povídek - KVĚTEN 2024

Vydal Časopis xb-1 s.r.o. Olšanská 55/5; 130 00 Praha Žižkov

redakce: Hana Mudrová a Františka Vrbenská, Martin Šust

Obálka Alexandr Rusevský

Sazba Vlado Riša

Vytiskl MAFRAPRINT; petr.turyna@mafra.cz

První vydání

OBSAH

Marie Vibbertová - Ozvěna vůle	1
Naomi Kritzer - Lepší život skrze algoritmy	3
P. Djelí Clark - Jak chovat krakena ve vaně	9
Jan Kozák - Napříč válkami	23
Tereza Kovanicová - Přirozený výběr	38
Jana Němcová - Kuličky	45
Václav Krupička - 5 + 1 dojemných výměn život za život	61